

B-E in Balans, 9e druk	Studielasturen (60 min)	CE	SE
havo (syllabus 2027, versie 2, juli 2025)	253	198,5	54,5
Domein A Basisvaardigheden	20,5	15,5	5
1 Basisrekenvaardigheden	7,5	7,5	0
1.1 Procenten en promillages	2	2	
1.2 Eerstegraads vergelijking	1,5	1,5	
1.3 Ongewogen en gewogen gemiddelde	1	1	
1.4 Tabellen en grafieken	1	1	
1.5 Indexcijfers	2	2	
2 Balans, winst-en-verliesrekening en liquiditeit	8	8	0
2.1 Beginbalans	1,5	1,5	
2.2 Veranderingen balansposten	2	2	
2.3 Samenstellen winst-en-verliesrekening	1,5	1,5	
2.4 Balans, winst-en-verliesrekening en liquiditeit	3	3	
3 Basis spreadsheets	5	0	5
3.1 Basisfuncties	2		2
3.2 Rekenen	1,5		1,5
3.3 Grafieken	1,5		1,5
Domein B Van persoon naar rechtspersoon	69	53,5	15,5
4 Verzekeren, studeren, sparen en lenen	8,5	8,5	0
4.1 Soorten verzekeringen	1	1	
4.2 Schadeverzekeringen	2	2	
4.3 Sommenverzekeringen	1,5	1,5	
4.4 Kiezen voor een opleiding	1	1	
4.5 Sparen	1,5	1,5	
4.6 Lenen	1,5	1,5	
5 Enkelvoudige en samengestelde interest	5	5	0
5.1 Enkelvoudige en samengestelde interest	0,5	0,5	
5.2 Eindwaarde en contante waarde van één bedrag	2,5	2,5	
5.3 Nominale en effectieve interest	1	1	
5.4 Aflossen op leningen	1	1	

6 Beleggen	6	6	0
6.1 Handel in effecten	1	1	
6.2 Aandelen	3	3	
6.3 Obligaties en beleggingsfondsen	2	2	
7 Woning	7,5	7,5	0
7.1 Huren	1,5	1,5	
7.2 Kopen	1,5	1,5	
7.3 Lineaire hypotheek	2	2	
7.4 Annuïteitenhypotheek	2,5	2,5	
8 Familie	8	8	0
8.1 Huwelijk	2,5	2,5	
8.2 Verplichtingen huwelijk	2	2	
8.3 Beëindiging huwelijk	2	2	
8.4 Andere samenlevingsvormen	1,5	1,5	
9 Schenken en erven	11,5	0	11,5
9.1 Schenken	3,5		3,5
9.2 Erven civiel	2		2
9.3 Afwikkeling nalatenschap	2,5		2,5
9.4 Erven fiscaal	3,5		3,5
10 Eigen onderneming?	9	5,5	3,5
10.1 Causation en effectuation	1,5		1,5
10.2 Persoonlijk plan	1	1	
10.3 Marketingplan	1,5	0,5	1
10.4 Financieel plan	3	3	
10.5 Praktische zaken	2	1	1
11 Keuze rechtsvorm	7	7	0
11.1 Natuurlijk persoon	1	1	
11.2 Eenmanszaak	1,5	1,5	
11.3 Vennootschap onder firma	1,5	1,5	
11.4 Besloten vennootschap en naamloze vennootschap	2	2	
11.5 Vereniging en stichting	1	1	
12 Organisatie en maatschappij	6,5	6	0,5
12.1 Ondernemers en organisatie	1	0,5	0,5
12.2 Omvang	1	1	

12.3 Maatschappelijke behoeften	1,5	1,5	
12.4 Maatschappelijk verantwoord ondernemen	2	2	
12.5 Accountant	1	1	
Domein C Interne organisatie en personeelsbeleid	26	11,5	14,5
13 Organisaties	7,5	0	7,5
13.1 Organisatietheorieën	1,5		1,5
13.2 Organisatiestructuren	2		2
13.3 Besluitvorming	1,5		1,5
13.4 Communicatie	1		1
13.5 Verstoringen communicatie	1,5		1,5
14 Leiderschap	7	0	7
14.1 Motivatie	1,5		1,5
14.2 Omspanningsvermogen en spanwijdte	1		1
14.3 Leiderschapsstijlen	2		2
14.4 Situatiegericht leiderschap	1		1
14.5 Managementmethoden	1,5		1,5
15 Personeelsbeleid	11,5	11,5	0
15.1 Arbeidsovereenkomst	3	3	
15.2 Wetgeving ontslag en Arbo	1,5	1,5	
15.3 Zzp en overige diensten van derden	1,5	1,5	
15.4 Ondernemingsraad, medezeggenschapsraad en vakbond	1	1	
15.5 Personeelsbeleid	2,5	2,5	
15.6 Beloning	2	2	
Domein D Investeren en financieren	29	20	9
16 Eigen vermogen	9,5	6,5	3
16.1 Aandelenkapitaal	1,5	1,5	
16.2 Emissie van aandelen	2	1	1
16.3 Reserves	2	1	1
16.4 Intrinsieke waarde	2	1	1
16.5 Winstverdeling en dividend	2	2	
17 Vreemd vermogen	8,5	8,5	0
17.1 Onderhandse lening	1	1	
17.2 Hypothecaire lening	2	2	
17.3 Obligatielening	2	2	

17.4 Leverancierskrediet	1,5	1,5	
17.5 Afnemerskrediet	1	1	
17.6 Rekening-courantkrediet	1	1	
18 Investeringsanalyse en financiering	11	5	6
18.1 Investeringsen	1		1
18.2 Terugverdiëntijd	2		2
18.3 Nettocontantwaardemethode	3		3
18.4 Eisen financiers	2	2	
18.5 Vraag en aanbod vermogensmarkt	2	2	
18.6 Deelmarkten en toezicht	1	1	
Domein E Marketing	18	12	6
19 Marketingbeleid	6,5	1,5	5
19.1 Marketing en marktonderzoek	1,5	1,5	
19.2 Aankoopgedrag	1		1
19.3 Particulieren of organisaties?	1		1
19.4 Marktsegmentatie	1,5		1,5
19.5 Consumentenorganisaties en overheid	1,5		1,5
20 Product en prijs	4	4	0
20.1 Het product	1,5	1,5	
20.2 Merk	1	1	
20.3 Prijsbeleid	1,5	1,5	
21 Plaats en promotie	7,5	6,5	1
21.1 Plaats	0,5	0,5	
21.2 Logistiek	3	2	1
21.3 Promotie en reclame	2	2	
21.4 Medium	2	2	
Domein F Financieel beleid	61,5	60	1,5
22 Kostensoorten	9	9	0
22.1 Inkopen	2	2	
22.2 Kosten duurzame productiemiddelen	3	3	
22.3 Personeelskosten, arbeidsuurtarief en factuureertarief	3	3	
22.4 Overige kosten	1	1	

23 Begroot en werkelijk resultaat voor belasting	9,5	9,5	0
23.1 Verkoopprijs en omzetbelasting	1,5	1,5	
23.2 Begroot resultaat voor belasting	1,5	1,5	
23.3 Werkelijk resultaat voor belasting	2	2	
23.4 Verschillenanalyse	1,5	1,5	
23.6 Verschillenanalyse bij dienstverlening	3	3	
24 Break-evenanalyse	12	12	0
24.1 Variabele en constante kosten	3	3	
24.2 Break-evenanalyse	5	5	
24.3 Grafieken van de break-evenanalyse	4	4	
25 Accrual-accounting en matchingprincipe	9	9	0
25.1 Kosten en uitgaven	2,5	2,5	
25.2 Opbrengsten en ontvangsten	2,5	2,5	
25.3 Het matchingbeginsel	2	2	
25.4 Alle varianten op een rij	2	2	
26 Interne verslaggeving	12	10,5	1,5
26.1 Balans en winst-en-verliesrekening	4	4	
26.2 Liquiditeitsbegroting	5	4,5	0,5
26.3 Prestatie-indicatoren	3	2	1
27 Financiële planning	10	10	0
27.1 Begrote beginbalans	2	2	
27.2 Resultatenbegroting en liquiditeitsbegroting	5	5	
27.3 Begrote eindbalans	3	3	
Domein G Verslaggeving	29	26	3
28 Externe verslaggeving	4	2,5	1,5
28.1 Verschil interne en externe verslaggeving	1	0,5	0,5
28.2 Jaarstukken en modellen	2	1	1
28.3 Accountant	1	1	
29 Regels balans	9,5	8	1,5
29.1 Waarderingsgrondslagen	1,5	1	0,5
29.2 Vaste activa	1,5	1,5	
29.3 Vlottende activa	1,5	1,5	
29.4 Eigen vermogen	2	2	

29.5 Voorzieningen	1		1
29.6 Langlopende en kortlopende schulden	2	2	
30 Regels winst-en-verliesrekening	3,5	3,5	0
30.1 Algemene regels	1	1	
30.2 Modellen	2,5	2,5	
31 Kengetallen	12	12	0
31.1 Liquiditeitskengetallen	3,5	3,5	
31.2 Solvabiliteitskengetallen	3,5	3,5	
31.3 Rentabiliteitskengetallen	5	5	

	Totaal	CE	SE
havo totaal aantal studielasturen	253	198,5	54,5
havo aantal beschikbare studielasturen	320	100%	
Nodig voor ce	198,5	62,0%	
Over voor se	121,5	38,0%	
In B-E in Balans opgenomen	54,5	17,0%	
Anders in te vullen	67	20,9%	

NB Het blijven schattingen. Alle uren zijn royaal genomen en het totaal is naar boven afgerond.

De norm is 60% ce en 40% se, in dit programma is een deel van de se-stof ook ce-stof. Zie de toelichting bij SLO en de achtergronddocumentatie.

In bovenstaand overzicht zijn deze uren volledig toegerekend aan ce. Bij verdelen over ce en se ligt het percentage voor se boven de 40%.

De overgebleven uren kunnen worden gebruikt voor keuze-onderwerpen, praktische opdrachten, opdoen examenvaardigheden, losse projecten etc.